

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-12-03

Vår referens

Per Gunnar Rosengren

Utvecklingssekreterare

pergunnar.rosengren@malmo.se

Remiss angående remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96) GYVF-2025-4403

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Produktivitetskommissionen delbetänkande Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och slutbetänkande Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96). Produktivitetskommissionen har undersökt vilka skäl som kan ligga bakom den måttliga produktivitetstillväxt som har präglat Sverige sedan finanskrisen 2008–2009. Produktivitetskommissionen anser att det inte går att söka efter specifika åtgärder inom ett antal utvalda områden för att öka produktiviteten utan att det gäller att arbeta brett och kontinuerligt tillgodose reformbehov inom olika samhällsområden.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår att nämnden anser att produktivitetskommissionens arbete är välkommet och lämnar viktiga bidrag till samhällsdebatten inom flera områden. Förvaltningen föreslår att nämnden avgränsar sitt yttrande till nämndens ansvarsområde - gymnasie- och vuxenutbildning.

Förvaltningen föreslår att nämnden lyfter att det har genomförts många utredningar inom utbildningsområden de senaste åren samt att det finns en utmaning med att förslagen från utredningarna ska genomföras samtidigt och på kort tid. Förvaltningen föreslår att nämnden också lyfter att det finns kostnader kopplade till genomförande av reformerna. I dessa kostnader ingår administrativa kostnader, kostnader för utbildningar kopplade till nya regler samt att det finns utmaningar och områden som inte beaktats i respektive betänkandes konsekvensanalys. Förvaltningen föreslår därför att nämnden anser att produktivitetskommissionens förslag visserligen är viktigt men att det finns en risk för att vinsten i effektivitet blir mindre än förväntad då kostnader för

reformer och utmaningar kopplade till flera omfattande förändringar samtidigt inte beaktas tillräckligt i betänkandet.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och skickar detsamma till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Remiss angående remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)
- Remisslista Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välstånd och Fler möjligheter till ökat välstånd
- Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29)
- Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)
- G-Tjänsteskrivelse GVN 2025-12-18 Remiss angående remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)
- Förslag till yttrande över Remiss angående remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2025-12-10

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-12-18

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Produktivitetskommissionen delbetänkande Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och slutbetänkande Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96). Produktivitetskommissionen har undersökt vilka skäl som kan ligga bakom den måttliga produktivitetstillväxt som har präglat Sverige sedan finanskrisen 2008–2009. Produktivitet mäts som procentuell tillväxt i BNP per arbetad timme i fasta priser. Produktivitetskommissionen anser att det inte går att söka efter specifika åtgärder inom ett antal utvalda områden utan att det gäller att arbeta brett och kontinuerligt tillgodose reformbehov inom olika samhällsområden.

Bakgrund

Produktivitetskommissionen bedömer att förutsättningarna för en god tillväxt och därmed ett framtida välstånd är goda i Sverige men noterar samtidigt att produktivitetstillväxten i Sverige varit måttlig sedan finanskrisen 2008–2009. Denna måttliga produktivitetstillväxt skiljer sig från den produktivitetstillväxt som präglade Sverige under perioden 1996–2006 och som då låg strax över 2,5 procent. Under perioden 2011–19 var produktivitetstillväxten cirka 0,7 procent för att sjunka ytterligare under perioden 2020 till 2023. Utvecklingen i Sverige efter finanskrisen påminner mycket om produktivitetstillväxten i omvärlden.

Kommissionen tar upp betydelsen för Sveriges produktivitetstillväxt under 1996 till 2006 av den dåvarande produktivitetskommissionen eller den s.k. Lindbeck kommissionen och det finanspolitiska ramverket. Kommissionen föreslog en bred strategi med fokus på ökat omvandlingstryck genom förbättrad konkurrens och ökad internationalisering samt tydligare incitament för arbete och utbildning samt att det så kallade finanspolitiska ramverket skulle införas.

Produktivitetskommissionen tar upp ett antal faktorer som kan ha betydelse för den måttliga tillväxten som följt efter finanskrisen. Det finns flera faktorer enligt kommissionen som kan förklara detta, bland annat den ökade betydelsen av immateriellt kapital och att samhällets institutioner enligt kommissionen inte är förberedda för att hantera detta. Sektors- och branschammansättningen i ekonomin har förändrats sedan 1990-talet och tjänstesektorn har ökat i förhållande till andra sektorer som den industriella sektorn med tillverkningsindustrin. Digitaliseringen har också bidragit till förändringarna bland annat genom att flera delar av produktionskedjan numera köps in som tjänster och som handlas över stora avstånd. Ny teknik har en stor roll i ekonomins utveckling och där förväntas AI leda till betydande strukturomvandling men AI utgör också en teknik som också ställer krav på stora investeringar. Globalisering med internationell handel och arbetskraft som rör sig över gränser verkar ha haft stor betydelsen för produktivitetens utvecklingen fram till finanskrisen. Globaliseringen har även medfört spridning av ny teknik och nya idéer, men enligt kommissionen har globaliseringen avtagit sedan dess och istället har överväganden om resiliens och säkerhet kommit i förgrunden.

Miljö och klimatfrågor har blivit viktigare och krav på en fossilfri ekonomi. Tidigare produktivitetens utveckling kan vidare ha överskattats eftersom kostnader för insatsvaror och klimat och miljöpåverkan inte har tagits med i tillräcklig utsträckning vilket kan ha lett till att produktivitetstillväxten har överskattats tidigare.

Det finns även andra områden som kan utgöra faktorer för en minskad tillväxt som frågor kring energisystemets förmåga att svara upp mot efterfrågan generellt och särskilt

behovet av fossilfri energi. En annan internationell trend som kan ha minskat tillväxten är ökade rapporteringskrav för företagen, komplexa regelverk och omfattande tillståndprocesser.

Betänkandet tar även upp offentlig upphandling, vilket har förändrat hur ekonomin fungerar genom att regelverket har inneburit långa inköpsprocesser och ett stort antal överklaganden av upphandlingsbeslut. Även ett ökande antal våldsbrott och organiserad kriminalitet, minskad tillit i samhället generellt och problem med privata utförare inom välfärden tas upp som förklaringar till minskad effektivitet. Den geopolitiska situationen ställt krav på ökad upprustning vilket inneburit en ny utmaning för den ekonomiska politiken. Vidare pekar kommissionen på att en ökande regelbörda på företagen, högre komplexitet och omfattande tillståndprocesser är en internationell trend som kan verka dämpande.

Produktivitetskommissionen anser att Sverige är ett land som har goda förutsättningar för tillväxt och att det finns potential till förbättringar på flera områden. Det handlar om väl fungerande marknader, internationalisering och konkurrensutsättning och omställningsförmåga. Kommissionen bedömer att det inte handlar om att vidta specifika åtgärder inom ett antal utvalda områden utan att det gäller att arbeta brett och kontinuerligt för att tillgodose reformbehov inom olika samhällsområden.

Kommissionen går därför igenom åtgärder och förändringsbehov inom ett stort antal områden – teknisk utveckling, forskning och innovation, digitalisering och AI, arbetsmarknad och kompetensförsörjning, kapitalförsörjning och investeringar, konkurrens och handel, klimat och industripolitik, energiförsörjning, bostadsmarknaden, kriminalitet och tillit, kommunsektorns arbete, administration i offentlig sektor, offentlig upphandling och konkurrens inom välfärdssektorn, hälso- och sjukvård samt utbildning.

Förslag inom utbildningsområdet

Produktivitetskommissionen anser att utbildningssystemets kvalitet är avgörande för ett lands produktivitet och dess produktivitetsutveckling. I delbetänkandet Goda möjligheter till ökat välbstånd (SOU 2024:29) lämnas förslag inom utbildningsområdet. Utbildning för alla av god kvalitet är viktig för ekonomin enligt kommissionen men även viktig för att utjämna människors livschanser. Produktivitetskommissionen anser att det är särskilt viktigt att skolan är kompensatorisk. Kommissionen har lämnat förslag inom utbildningsområdet som berör grundskola, gymnasieskola och högre utbildning.

Kommissionen anser när det gäller gymnasieskolan att

- betygssystemet länge har präglats av bristande likvärdighet och betygsinflation och att betygssättningen bör knytas till externt rättade nationella prov.

- Kommissionen anser att fler bör få möjlighet att läsa yrkesutbildning och att behörighetskraven till gymnasieutbildning bör förändras.
- Produktivitetskommissionen anser att insynen bör öka i skolverksamheter och att ägarprövningen av enskilda huvudmän bör stärkas. På det viset ska långsiktiga och seriösa huvudmän premieras.

Produktivitetskommissionen kommenterar också att ett antal viktiga delar av svensk skola utreddes vid tiden för att delbetänkandet lämnades vilka bland annat tog upp lärarnas administrativa börda, åtgärder för stärkt studiero och reformerade läroplaner. Kommissionen valde därför att inte fördjupa sig i dessa frågor i sitt betänkande.

I slutbetänkandet lämnas följande förslag

Stärk de nationella yrkesprogrammen på gymnasial nivå (5.3.5)

Kommissionen anser att en ny utbildningsform bör införas med lägre studietakt och sänkta behörighetskrav för att flera elever ska kunna slutföra en gymnasial yrkesutbildning. Kommissionen anser att förslaget Fler vägar till yrkeslivet (SOU 2024:74) är positivt för att bredda tillgängligheten till yrkesutbildning. Kommissionen anser emellertid att det är viktigt att denna utbildningsform inte får en lägre status än de redan befintliga yrkesprogrammen.

Kommissionen anser att det måste också ges förutsättningar att klara av programmet i fråga. Produktivitetskommissionen ställer sig därför bakom den generella inriktningen på de förslag som lämnas i SOU 2024:74, där en ny gymnasial yrkesutbildning föreslås. Med en mer koncentrerad utbildning, med något lägre studietakt, kan fler ges möjlighet att klara utbildningen. En sådan ny utbildningsform skulle också möjliggöra för de nuvarande nationella yrkesprogrammen att höja sin kvalitet och status, vilket skulle kunna förbättra deras möjligheter att attrahera elever.

Kommissionen lyfter också att en sådan reform hänger samman med andra åtgärder som tidiga och verkningsfulla insatser sätts in för elever i grundskolan som riskerar att inte klara kraven, så att de får de förkunskaper som krävs för att studera på ett gymnasialt program. Kommissionen anser också att det krävs lägre antagningskrav och ett förändrat betygssystem. Gymnasieskolans programutbud måste också dimensioneras på ett rationellt sätt, så att elever ges förutsättningar att läsa program som kan antas leda till goda utbildnings- och arbetsmarknadsutfall.

STEM och möjlighet att göra kloka utbildningsval (5.3.6)

Studie- och yrkesvägledningen bör stärkas och tillgängligheten till jämförbar information om utbildningskvalitet och prognoser över arbetsmarknadsutfall bör säkerställas inom ramen för studie- och yrkesvägledningen. Kommissionen anser att skolor aktivt bör arbeta med att låta elever träffa förebilder inom STEM-relaterade

yrken från olika underrepresenterade grupper. Vidare anser kommissionen att gymnasieelever som studerar vid andra program än de naturvetenskapliga och tekniska programmen bör ges större möjlighet att läsa mer matematik. Kommissionen anser att utöver yrkesutbildningar är det utbildningsspår som ofta lyfts fram som centralt för Sverige och svenskt näringsliv STEM-utbildningar (science, technology, engineering and mathematics). Att fler studenter inom högskolan läser och tillgodogör sig sådana utbildningar har potential att bidra positivt till produktivitetstillväxten och det är därför viktigt att elever i gymnasieskolan ser ett sådant val som positivt.

Stärkta förutsättningar i klassrummet (5.3.7)

Kommissionen instämmer i det som tidigare föreslagits när det gäller lärarrollen och att den tydligare definieras med ett tydligare fokus på ämneskunskaper och att det bedöms kunna öka studieron och förbättra kunskapsresultaten. (Här avses flera betänkanden Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19), Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18), Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26), Ämneskunskaper och lärarskicklighet - en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81) Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)) Produktivitetskommissionen instämmer därför i den allmänna inriktning som föreslås i andra aktuella utredningar kring läroplaner, lärarutbildning, betygssystem, stöd och extra anpassningar. Lärarens mandat att leda undervisningen behöver stärkas, samtidigt som stödstrukturer som specialpedagogik och elevhälsa måste fungera som ett aktivt stöd till undervisning.

Kommissionen lyfter fram Sveriges resultat från PISA-proven 2022 som att elever som upplever sämre studiero och säkerhet generellt har sämre resultat på internationella kunskapsmätningar samt att anmälningar om hot och våld inom skolan har ökat kraftigt. Men också att det enligt kommissionen är svårt att härleda vilka delar av detta breda frågekomplex som har störst påverkan på vad som sker i klassrummet och vad av detta som är positivt för elevernas utbildning.

Kommissionen konstaterar här att det pågår mycket parallellt arbete och nöjer sig därför med några observationer. Lärarutbildningarna bör utrusta studenterna med evidensbaserade verktyg för att på ett adekvat sätt kunna förmedla kunskap till eleverna. Studiemiljön i skolan måste vara god och elever med behov av olika typer av anpassningar bör i högre grad ges möjlighet till undervisning i särskilda undervisningsgrupper. Lärarna måste ges såväl kunskap som mandat att leda undervisningen och de stödjande funktioner som finns inom skolan måste i högre grad understödja läraren i dennes yrkesutövning

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Produktivitetskommissionen delbetänkande Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och slutbetänkande Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96). Produktivitetskommissionen har undersökt vilka skäl som kan ligga bakom den måttliga produktivitetstillväxt som har präglat Sverige sedan finanskrisen 2008–2009. Produktivitetskommissionen anser att det inte går att söka efter specifika åtgärder inom ett antal utvalda områden för att öka produktiviteten utan att det gäller att arbeta brett och kontinuerligt tillgodose reformbehov inom olika samhällsområden.

Nämnden anser att produktivitetskommissionens arbete är välkommet och lämnar viktiga bidrag till samhällsdebatten inom flera områden. Nämnden avgränsar sitt yttrande till nämndens ansvarsområde dvs. gymnasie- och vuxenutbildning.

Nämnden har yttrat sig över de flesta av de förslag som produktivitetskommissionen har lyft inom utbildningsområdet i samband med att de aktuella betänkandena har remitterats av Regeringskansliet under 2024 och våren 2025. Nämnden kan konstatera att de förslag som lämnats innebär stora förändringar för utbildningsområdet och att förslagen innebär att nya läroplaner, betygssystem och i övrigt nya bestämmelser ska börja gälla från och med höstterminen 2028. För närvarande arbetar gymnasieskolan med att införa ämnesbetygsreformen där övergångsreglerna är utformade så att två betygssystem ska tillämpas parallellt fram till och med år 2030. Det kommer till exempel innebära att tre betygssystem ska tillämpas samtidigt från och med höstterminen 2028 förutsatt att förslagen genomförs.

Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74) (5.3.5)

Nämnden har yttrat sig över betänkandet **Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74) (GYVF-2025-950)** vilket motsvarar produktivitetskommissionens förslag 5.3.5 ovan. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställde sig positiv till utredningens huvudförslag som innebär att fler elever ska kunna gå vidare i utbildningssystemet. Nämnden ansåg att det är bra att utredningen presenterar förslag som innebär att gymnasiala yrkesutbildningar och branscherna ökar samverkan. Nämnden ansåg dock att det finns ett flertal utmaningar med utredningens förslag, bland annat måste stödinsatserna för eleverna vara omfattande på de korta yrkesprogrammen, vilket utredningen föreslår. Nämnden bedömde vidare att utredningens tanke på samläsning mellan olika yrkesprogram endast i undantagsfall skulle fungera, eftersom eleverna på de korta och långa yrkesprogrammen kommer att ha olika studieförutsättningar. Vidare ansåg nämnden att förslaget om att behörighetskraven för yrkesprogram ska höjas till 12 ämnen är problematiskt. Det kan visserligen öka yrkesprogrammets status och attraktivitet, men det kan också leda till minskat söktryck.

STEM och möjlighet att göra kloka utbildningsval (5.3.6)

Nämnden prioriterar utveckling av matematikundervisning och satsningar inom STEM-området och därmed ställer sig positiv till kommissionens förslag. Bland har nämnden beslutat att ansöka om att starta riksrekryterande spetsutbildning i matematik i samarbete med lärosäten och planerar att ta fram STEM-strategi. Nämnden är också positiv till förslaget att mer systematiskt bjuda in representanter från underrepresenterade grupper för att stimulera elever till nya val.

Stärkta förutsättningar i klassrummet (5.3.7)

I delbetänkandet (SOU 2024:29) lämnar produktivitetskommissionen ett ställningstagande att bedömningen av elever måste bli mer likvärdig. Därför behöver rättningen av de nationella proven bli mer rättvisande och betygen i högre grad motsvara faktisk kunskapsnivå.

Nämnden har yttrat sig över de betänkanden som kommit inom detta område vilka har lämnat förslag angående läroplaner, lärarutbildning, betygssystem, stöd och extra anpassningar.

När det gäller **Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19) (GYVF 2025–1490)**, ansåg nämnden att förslaget om sammanhållet beslutsfattande som gäller för de obligatoriska skolformerna inte är direkt tillämpligt för gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux. Det stora antalet ämnesplaner i gymnasial utbildning och behovet av att nya ämnesplaner tas fram, gör att nämnden anser att det vore svårhanterligt om ämnesplanerna skulle ingå i läroplanen och att regeringen då skulle fatta beslut om helheten vid ett och samma tillfälle.

Nämnden anser att lärarna måste ha möjlighet att anpassa undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar samt leda och utföra undervisning utifrån sin professionella kompetens. När det gäller att välja ut vilka kunskaper som är tillförlitliga och mer beständiga i olika ämnen bedömer nämnden att detta kan innebära en risk i att likställa "vetenskaplig grund" med en specifik kunskapssyn.

Nämnden är kritisk till att en så stor reform ska genomföras i gymnasial utbildning på så kort tid, det vill säga från och med höstterminen 2028.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden yttrade sig även över betänkandet **Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18) (GYVF 2025–1295)** och ställde sig till övervägande delen positiv eftersom förslagen syftar till att betyg och meritvärden från grundskolan, gymnasieskolan och komvux ska spegla elevers ämneskunskaper mer rättvisande samt motverka betygsinflation.

Systemet med meritvärdeskalibrering och nationella slutprov tillför nationella referenspunkter för betygsättning som har saknats i Sverige. Nämnden delar utredningens bedömning att nationella referenspunkter bidrar till att det säkerställs att elever med ett visst betyg har motsvarande kunskaper oaktat skola. Även om förslagen medför positiva konsekvenser ser nämnden samtidigt en rad utmaningar med förslagen såsom betygssystemets legitimitet och transparens, en risk att undervisning blir provstyrd och att elevernas stress kan öka. Nämnden ser flera utmaningar med förslagen för komvux där enbart nationella slutprov ska användas för urval till högskolan. Eleverna kommer att behöva aktualisera sina kunskaper inför att de ska skriva nationella slutprov om det gått en tid mellan att undervisningen har avslutats och att slutprov erbjuds. Det kan också medföra att det skapas förväntningar på huvudmannen att organisera undervisning inför slutproven. Nämnden bedömer att tidsplanen för införande av reformen är snäv och att det inte finns utrymme för anpassningar och införandet bör därför senareläggas. Farhågorna om provstyrd undervisning och elevernas stress delades även av utredaren, vilket även redovisades i betänkandets konsekvensanalys.

Nämnden har även yttrat sig över **Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26) (GYVF 2025–1222)** där utredaren lämnade förslag inom tre huvudområden, 1. förslag om att minska den undervisningsnära dokumentationen, 2. förslag om lättnader i arbetet mot kränkande behandling och 3. förslag om ramar för lärares tid.

När det gällde förslaget om att begränsa informationsskyldigheten konstaterade nämnden att lärare inom kommunal verksamhet är tjänstepersoner som styrs av förvaltningslagens bestämmelser om serviceskyldighet och måste svara på förfrågningar inom rimlig tid. Nämnden ställde sig tveksam till att utvecklingssamtalen minskas till en gång per läsår i stället för en gång per termin.

Nämnden noterade även att förslagen om att ta bort extra anpassningar behandlas i flera utredningar och att då inte alla utredningar var tillgängliga, är det svårt att bedöma förslagen. Huvudförslaget om en förbättrad elevhälsa (dir. 2024:30) lämnades först i november 2025, En förbättrad elevhälsa (SOU 2025:113).

Nämnden bedömde vidare att det finns såväl risker som möjligheter med förslagen gällande ett förändrat arbetssätt mot kränkningar och diskriminering. Nämnden ansåg att det är positivt om det komplicerade regelverket ses över och förenklas men också att det finns en risk för att rättssäkerheten i arbetet mot kränkande behandling kan minska. Till exempel då ett större godtycke om vad som ska anmälas blir möjligt när bara allvarliga eller upprepade kränkningar ska tas upp.

Lärarnas tid regleras idag genom kollektivavtal där mängden undervisning och undervisningsanknutet arbete dimensioneras i förhållande till varandra, liksom gentemot övriga arbetsuppgifter. Nämnden bedömde att förslagen om reglerad undervisningstid kommer att försvåra rektors möjlighet att leda och fördela arbetet utifrån elevernas behov och förutsättningar eftersom rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan ansvarar för skolans resultat.

Slutligen bedömde nämnden att förslagen om ramar för lärares tid kan leda till bland annat större undervisningsgrupper eftersom lärarnas undervisning minskar och resurstillskottet som utredningen föreslår är otillräcklig. Reglerade timmar för lärarnas undervisning kan vidare leda till att fler obehöriga och icke-legitimerade lärare genomför undervisning. Däremot var nämnden positiv till att man ser över lärares möjlighet att utöva sitt undervisningsuppdrag i relation till en god arbetsmiljö med minskad administration.

Nämnden har även yttrat sig över **Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8) (GYVF 2025–903)**. I betänkandet ovan lämnas exempelvis förslag till ändringar i skollagen när det gäller trygghet och studiero respektive inflytande. Däremot lyfts inga förslag på ändringar som behöver göras i läroplanerna för att dessa ska överensstämma med skollagen. I en fotnot i betänkandet (fotnot 2, s. 64) framgår att betänkandet angående nya läroplaner Kunskap för alla (SOU 2025:19) lämnar förslag till ändringar i läroplanen för grundskolan men inte i läroplanen för gymnasieskolan. I betänkandet Tid för undervisningsuppdraget (SOU 2025:26) lämnas förslag till ändringar i sjätte kapitlet angående arbetet mot kränkande behandling som inte beaktas i Bättre förutsättningar för trygghet och studiero. I den utredningen lämnas förslag till ytterligare dokument – konsekvensplan och förväntansdokument - som ska upprättas men som inte tas upp i utredningen Tid för undervisning trots att de kommer att påverka lärarnas arbetsbörda.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden understryker vikten av att föreslagna skrivningar i skollagen och läroplanen för gymnasiet ses över. Nämnden är även kritisk till att utredningens förslag inte heller tar hänsyn till huvudmannens roll. Ansvar för trygghet och studiero läggs i stället direkt på rektorn. I relation till skolans styrdokument lyfter nämnden vikten av att utredningens förslag att läraren leder och beslutar om undervisningen bör skrivas in i skollagen. Det kan underlätta för lärare som utsätts för otillbörliga påtryckningar. Av utredningens egen konsekvensanalys framgår att förslagen innefattar risk ur ett barnrättsperspektiv när en elev kan visas ut ur undervisningslokalen utan att först ha uppmanats att ändra sitt uppförande. Det föreligger även en risk att rättssäkerheten för elever i skolan minskar när lärare inte behöver dokumentera och motivera kvarsittningar och utvisningar. Vidare finns det en

risk för minskad trygghet för den elev som utvisats, om det inte finns skolpersonal med adekvat kompetens som tar emot eleven utanför klassrummet. Det finns avslutningsvis en risk att elever med funktionsnedsättning, psykisk ohälsa, svårigheter i det sociala samspelet eller koncentrationssvårigheter oftare än sina klasskamrater kommer att utvisas. Därmed ställer nämnden sig tveksam till förslaget att läraren ska kunna visa ut eleven ur klassrummet utan att först ha uppmanat eleven att ändra sitt beteende vid en allvarlig händelse. Nämnden understryker vikten av att elever som stör ordningen upprepade gånger får stöd och medvetandegörs om konsekvenser för att ändra sitt beteende.

Slutligen när det gäller lärarutbildning har nämnden yttrat sig över **Ämneskunskaper och lärarskicklighet - en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81) (GYVF 2025–199)**. Nämnden ställde sig positiv till en utökning av ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier och att förslagen bedöms stärka de nyutexaminerade lärarnas förberedelse för yrket. Nämnden ställer sig positiv till att den utbildningsvetenskapliga kärnan ska få ett innehåll som tydligare riktas mot den kommande yrkesutövningen samt till förslaget till översyn och reducering av examensmålen. Nämnden invände dock mot att examensmål relaterade till demokrati stryks. Lärarutbildningens demokratiska inslag liksom skolans demokratiska inslag måste fortsatt vara en del av den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Avslutande synpunkter

Nämnden lyfter att det har genomförts många utredningar inom utbildningsområden de senaste åren samt att det finns en utmaning med att förslagen från utredningarna ska genomföras samtidigt och på kort tid. Nämnden lyfter också att det finns kostnader kopplade till genomförande av reformerna. I dessa kostnader ingår administrativa kostnader, kostnader för utbildningar kopplade till nya regler samt att det finns utmaningar och områden som inte beaktats i respektive betänkandes konsekvensanalys. Nämnden anser att produktivitetkommissionens förslag visserligen är viktigt men att det finns en risk för att vinsten i effektivitet blir mindre än förväntad då kostnader för reformer och utmaningar kopplade till flera omfattande förändringar samtidigt inte beaktas tillräckligt i betänkandet.

Ansvariga

Elena Zukauskaitė Avdelningschef
Anneli Schwartz Förvaltningschef